

Фесан Володимир Анатолійович,
*аспірант кафедри «Політичні науки та історії»
Київського національного університету будівництва і архітектури
orcid.org/0009-0008-0270-2897
vladimirfesan@gmail.com*

ЦИФРОВІ ТАЙМЛАЙНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ НАРАТИВІВ: АНАЛІЗ ПРОЄКТУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ» НА ПЛАТФОРМІ TIME.GRAPHICS

Стаття присвячена дослідженню можливостей цифрової історії, зокрема інтерактивних таймлайнів (хронологій), у репрезентації історичного матеріалу. Основна увага приділяється проєкту «Історія України», створеному на платформі Time.Graphics, який охоплює розвиток України від найдавніших часів до сучасності. У статті розглядаються ключові аспекти цифрової історії, як-от збирання, структурування, візуалізація та публікація історичних даних. Особливий акцент зроблено на перевагах цифрових таймлайнів: візуалізації хронології, інтерактивності, інтеграції мультимедіа, порівнянні подій і виявленні причинно-наслідкових зв'язків. Проєкт «Історія України» демонструє, як цифрові інструменти сприяють популяризації історії, боротьбі з дезінформацією, дослідницькій діяльності й освіті. Науковий внесок полягає в систематизації можливостей цифрових хронологій для структурування, візуалізації та популяризації історичних даних, а також у визначенні їхнього потенціалу для освіти, досліджень і формування національної свідомості. Аналізується структура проєкту, що охоплює розвиток України від найдавніших часів до сьогодення, із застосуванням мультимедійних елементів і тегів для фільтрації контенту. Дослідження демонструє, як цифрові таймлайни сприяють протидії дезінформації, інтеграції в освітніх процесах і збереженню культурної спадщини. Визначено виклики, як-от відсутність стандартів і обмеження платформ, запропоновано перспективи розвитку, зокрема, створення українського аналогу Time.Graphics і комплексного історичного порталу. Результати підкреслюють значення цифрових технологій для модернізації історичної науки та патріотичного виховання в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: цифрова історія, інтерактивні таймлайни, цифрові хронології, візуалізація історії, Time.Graphics проєкти, цифровий проєкт «Історія України», популяризація історії, протидія дезінформації в історії, освітній проєкт.

Fesan Volodymyr,
*Postgraduate Student at the Department of "Political Science and History"
Kyiv National University of Civil Engineering and Architecture
orcid.org/0009-0008-0270-2897
vladimirfesan@gmail.com*

DIGITAL TIMELINES AS A TOOL FOR REPRESENTING HISTORICAL NARRATIVES: ANALYSIS OF THE PROJECT “HISTORY OF UKRAINE” ON THE TIME.GRAPHICS PLATFORM

The article explores the possibilities of digital history, particularly interactive timelines, in representing historical material, with a focus on the “History of Ukraine” project created on the Time.Graphics platform. This project covers Ukraine’s development from ancient times to the present. The study examines key aspects of digital history, including data collection, structuring, visualization, and publication. Special emphasis is placed on the advantages of digital timelines, such as visualizing chronology, interactivity, multimedia integration, event comparison, and identifying cause-and-effect relationships. The “History of Ukraine” project demonstrates how

digital tools facilitate the popularization of history, counter disinformation, support research, and enhance education. The scientific contribution lies in systematizing the capabilities of digital timelines for structuring, visualizing, and popularizing historical data, as well as identifying their potential for education, research, and fostering national consciousness. The project's structure, covering Ukraine's development from ancient times to the present with multimedia elements and content filtering tags, is analyzed. The study demonstrates how digital timelines counter disinformation, integrate into educational processes, and preserve cultural heritage. Challenges, such as the lack of standards and platform limitations, are identified, and prospects for development, including a Ukrainian Time. Graphics equivalent and a comprehensive historical portal, are proposed. The findings highlight the role of digital technologies in modernizing historical scholarship and promoting patriotic education amid contemporary challenges.

Key words: digital history, interactive timelines, digital chronologies, history visualization, Time.Graphics projects, digital project "History of Ukraine", popularization of history, counteraction to disinformation in history, educational project.

Вступ. Цифрова історія трансформує підходи до вивчення, аналізу та репрезентації історичного матеріалу, з використанням комп'ютерних технологій для створення доступних та інтерактивних наративів. Цифрові таймлайни, як один із ключових інструментів цифрової історії, забезпечують хронологічне структурування подій, інтеграцію мультимедіа та залучення широкої аудиторії. Проєкт «Історія України», створений на платформі Time.Graphics (<https://time.graphics/line/739104>), є прикладом такого інструменту, що охоплює розвиток України від найдавніших часів до сьогодення. Методологія дослідження базується на якісному аналізі функціоналу платформи Time.Graphics, порівнянні її можливостей з іншими цифровими проєктами (Histography, Chronas, The Holocaust Timeline) і оцінюванні структури й контенту проєкту «Історія України» через призму історичної контекстуалізації (Sternfeld, 2011). Мета статті – систематизувати можливості цифрових таймлайнів, оцінити їхній вплив на історичну науку, освіту та формування національної свідомості.

Аналіз попередніх публікацій. Цифрова історія є підходом до інтерпретації минулого, що використовує комп'ютерні технології для збору, аналізу та поширення історичних матеріалів. Дослідження О'Ніл підкреслюють недооціненість цифрових таймлайнів порівняно з іншими інструментами, як-от 3D-моделювання чи віртуальна реальність, хоча вони ефективно структурують хронологічні дані (O'Neill, 2015). Стернфелд наголошує на важливості метаданих і відбору даних для забезпечення історичної достовірності цифрових проєктів (Sternfeld, 2011). ДеКойто та Вакка вказують, що таймлайни сприяють контекстуалізації подій у навчанні, допомагають учням пов'язувати

окремі факти із ширшими історичними процесами (DeCoito, & Vacca, 2020). Еванс і Бредлі підкреслюють роль інтерактивних хронологій у залученні аудиторії через мультимедійні елементи (Evans, & Bradley, 2019). Проте бракує комплексних досліджень, присвячених застосуванню таймлайнів у контексті української історії, що робить аналіз проєкту «Історія України» актуальним.

Мета. Метою статті є аналіз можливостей цифрових таймлайнів як інструменту репрезентації історичних наративів на прикладі проєкту «Історія України», створеного на платформі Time.Graphics. Дослідження спрямоване на оцінку їхнього потенціалу для популяризації історії, протидії дезінформації, підтримки освіти та формування національної свідомості, а також на визначення викликів і перспектив розвитку.

Методологія дослідження. Дослідження ґрунтується на комплексному підході, який поєднує якісні методи аналізу цифрових інструментів та історичного контенту з порівняльним і контекстуальним підходами до оцінювання проєкту «Історія України» на платформі Time.Graphics. Для досягнення мети дослідження використано такі методи: якісний аналіз, порівняльний і контекстуальний аналіз.

Якісний аналіз функціоналу платформи Time.Graphics передбачав вивчення технічних і функціональних можливостей платформи, зокрема її інтерфейсу, інструментів для створення таймлайнів, інтеграції мультимедійного контенту, можливостей масштабування, фільтрації та експорту даних. Аналіз приводився шляхом тестування платформи у процесі створення та редагування тестових хронологій, а також оцінювання її зручності для користувачів з різним рівнем цифрових компетенцій.

Особлива увага приділялася тому, як платформа забезпечує візуалізацію хронологічних даних, інтерактивність та інтеграцію з іншими цифровими інструментами (наприклад, Google Spreadsheets). Результати цього аналізу дозволили оцінити технічний потенціал платформи для репрезентації історичних наративів.

Для оцінювання унікальності й ефективності проекту «Історія України» проведено порівняльний аналіз з іншими цифровими історичними проектами, як-от Histography, Chronas та The Holocaust Timeline, щодо функціональності, тобто можливості масштабування, інтерактивності, інтеграції мультимедіа та фільтрації контенту. Також за доступністю, рівнем відкритості даних, зручністю інтерфейсу для широкої аудиторії, контекстуалізацією, ступенем інтеграції історичного контенту із глобальними та локальними історичними процесами. Порівняння проводилося шляхом аналізу структури, контенту та технологічних особливостей зазначених проєктів, що дозволило визначити сильні та слабкі сторони Time.Graphics у контексті цифрової історії.

Контент проєкту «Історія України» оцінювали через призму історичної контекстуалізації, як її визначає Дж. Стернфелд (Sternfeld, 2011). Цей метод передбачав аналіз того, як проєкт структурує історичні дані, забезпечує їхню достовірність та пов'язує окремі події із ширшими історичними процесами. Досліджувалися:

1. Хронологічна структура: як проєкт розподіляє події за періодами (наприклад, Найдавніша історія, Козацька доба, Сучасна Україна).
2. Категоризація: використання тегів для фільтрації контенту (наприклад, «Державотворення», «Культура», «Війни»).
3. Мультимедійна інтеграція: включення зображень, відео, посилань на джерела (зокрема, українську Вікіпедію) для забезпечення багатопланової репрезентації історичних подій. Контекстуальний аналіз також включав оцінювання того, як проєкт сприяє протидії дезінформації шляхом чіткого хронологічного розташування подій і верифікації джерел.

Можливості цифрової історії в репрезентації історичного матеріалу. Цифрова історія є інноваційним підходом до вивчення, аналізу та представлення історичного матеріалу, який використовує цифрові технології для створення

більш доступних, інтерактивних і всебічних репрезентацій минулого. Згідно з одним із визначень, цифрова історія – це підхід до дослідження та інтерпретації минулого, який спирається на комп'ютерні та комунікаційні технології для збору, кількісного оцінювання, інтерпретації та обміну історичними матеріалами та наративами (Sheila A. Brennan, 2018, University of Michigan Press). За допомогою технологій, починаючи від базових програм для вебпублікацій і закінчуючи найновішими інструментами віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR), цифрові історики представляють матеріали різними аудиторіям.

Цифровізація допомагає історикам у створенні історичних матеріалів на всіх етапах: *збирання даних, структурування та зберігання, представлення та візуалізація, публікація.*

Такі процеси, як відбір, пошук і застосування метаданих, допомагають оцінити історичну контекстуалізацію цифрових даних. Ці важливі процеси забезпечують надійність і ефективність цифрових матеріалів у передачі історичних знань (Sternfeld, 2011). Але далі хочеться сконцентруватися на пов'язаних двох етапах: візуалізації та публікації цілісного історичного матеріалу, який, серед іншого, репрезентує загальний контекст.

У науковій освіті дослідники виявили, що учні занадто часто стикаються із фрагментами науки поза контекстом і не пов'язаними з більшими науковими темами. У результаті учні не розвивають відчуття наукової епохи та не пов'язують окремі події з більшими течіями та темами (DeCoito, & Vassa, 2020). Такі ресурси особливо корисні для формування базової картини в голові.

Дослідження історичних даних за допомогою візуалізації збагачує історичну інтерпретацію та викладання, надає додатковий контекст даним і допомагає висловити наукові тези (Vivek, 2019). Етап публікації історичних матеріалів у цифрову еру виходить за межі традиційних книг чи статей, стає глобальним і динамічним процесом. Цифровізація дозволяє історикам ділитися результатами з аудиторією в реальному часі, адаптувати їх під різні платформи й отримувати зворотний зв'язок.

Формування історичного матеріалу та його презентація – це етап, де розрізнені фрагменти об'єднуються в єдиний наратив чи продукт.

Цифровізація тут відіграє роль «клею», інтегрує тексти, мультимедіа, мапи й таймлайни в комплексну картину.

Онлайн-платформи (JSTOR, Academia.edu) забезпечують швидку публікацію академічних робіт, доступних для дослідників усього світу. Соціальні мережі (YouTube, TikTok) стають каналами для популяризації: короткі відео чи подкасти (Hardcore History) доносять історію до мільйонів.

Цифрові архіви HistoryPin (HistoryPin, <https://www.historypin.org>) дозволяють публікувати структуровані дані з можливістю оновлення, залучаючи спільноту до доповнення. Відкриті дані (Linked Open Data for History) сприяють повторному використанню матеріалів іншими дослідниками. Віртуальні виставки The British Museum (The British Museum, <https://www.britishmuseum.org/>) публікують цілісні історичні продукти, доступні онлайн 24/7.

Розглянемо існуючі цікаві цифрові проекти та їхні особливості. Цифровий сторітелінг The 1619 Project (The 1619 Project, <https://www.nytimes.com/interactive/2019/08/14/magazine/1619-america-slavery.html>) дозволяє створювати багатопланові оповіді, де текст поєднується з відео, анімаціями й інтерактивними мапами. Наприклад, історія работоргівлі може бути представлена через таймлайн маршрутів кораблів, мапу портів і аудіозаписи свідчень. Віртуальна реальність Anne Frank House VR (Anne Frank House, <https://www.annefrank.org/en/>) формує цілісний досвід занурення користувача в історичний простір із текстовими поясненнями й звуковим супроводом.

Інтерактивні платформи, як-от Chronas (Chronas, <https://chronas.org>), об'єднують мапи, таймлайни та структуровані дані в єдину систему, де користувач може досліджувати історію імперій із різних перспектив. Гра "Assassin's Creed: Discovery Tour" презентує цілісну реконструкцію Стародавньої Греції, інтегрує археологічні дані, тексти й візуалізацію. Цифрові музеї (Google Arts & Culture) (Google Arts & Culture, <https://artsandculture.google.com>) формують віртуальні виставки, де артефакти, мапи й описи створюють єдину історію.

Розглянемо також проекти, які базуються на мапах і базах даних, дозволяють бачити, де й коли відбувалися події. Наприклад, «Золотий вік Київської Русі» (The Golden Age of Kyivan

Rus', <https://prod-mapa.drupalsites.harvard.edu/golden-age-kyivan-rus>) – це цифровий проєкт Гарвардського університету, який в інтерактивній формі представляє політичну, культурну та релігійну історію Київської Русі в період її розквіту (приблизно 980–1240 pp.), «Мапа генеалогії Русі» (Rus' Genealogy Web Map, <https://maps-huri-ws.net/rusgen>) – також проєкт Гарвардського університету, інтерактивна вебмапа родоводів правителів Київської Русі та династичні зв'язки в політиці, «Місця масового поховання жертв Голодомору-геноциду» (проєкт Національного музею Голодомору-геноциду, <https://map.memorialholodomor.org.ua/map/>), «Мапа війни в Україні», (Deepstatemap, <https://deepstatemap.live/>) – волонтерський проєкт, що забезпечує прозорість ситуації на фронті й об'єднує OSINT, аналітику та відкриту військову інформацію, інтерактивні сайти, як-от *Mapping the Holocaust* (United States Holocaust Memorial Museum, <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/timeline/holocaust>), публікують мапи, таймлайни й документи, дозволяють користувачам досліджувати матеріали самостійно.

На особливу увагу заслуговує проєкт таймлайн (інтерактивна хронологія) «Історія України». Це великий амбітний проєкт, який висвітлює історичний розвиток України – від найдавніших археологічних пам'яток до сучасності. Він дозволяє користувачам візуально та динамічно вивчати ключові події української історії. Хронологічно структуровано за періодами з акцентом на важливі дати, постаті та події. Завдяки мультимедійному контенту й інтерактивним елементам користувачі можуть глибше зануритися в історичний контекст, краще зрозуміти зв'язок між минулим і сучасністю (Time Graphics, <https://time.graphics/line/739104>).

Можливості, які надають цифрові таймлайни (хронології) в історичному аспекті. Більшість прихильників цифрової історії та візуалізацій не розглядають часові шкали як базовий інструмент історичної репрезентації, швидко переключаючись на складніші та технологічно досконалі засоби, зокрема мережеве картографування, віртуальну реальність, 3D-моделювання, 3D-сканування і друк, а також різноманітні картографічні проєкти. У цьому прагненні до візуально привабливих рішень потенціал цифрових часових шкал

залишається значною мірою недооціненим і малодослідженим (O'Neill, 2015).

Цифрові таймлайни (хронологічні шкали) в історичному аспекті надають потужний інструмент для організації, візуалізації та аналізу подій у часі. Вони дозволяють історикам і широкій аудиторії бачити минуле в динаміці, виявляти зв'язки між подіями та краще розуміти історичні процеси. Уважаю за доцільне далі перелічити ключові можливості, які вони відкривають.

Варто зазначити візуалізацію хронології, цифрові таймлайни роблять абстрактні дати й періоди наочними. У викладанні дисциплін часові шкали можна ефективно використовувати на заняттях. Створення студентами власних таймлайнів сприяє активному навчанню та враховує різні стилі сприйняття інформації (Evans, & Bradley, 2019). Створення деталізованих хронологій, які можуть охоплювати широкий спектр історичних подій – від глобальних (наприклад, розвиток цивілізацій) до локальних (наприклад, історія регіону чи особи). Можливість масштабування часової шкали дозволяє дослідникам детально аналізувати короткі періоди або оглядати події в широкому контексті. Це значно полегшує сприйняття об'ємної інформації, тим самим дає можливість представити та сприйняти історію великій аудиторії. Також це дає можливість бачити всю історію в одному місці, на одній шкалі, у хронологічному порядку. Користувач може зрозуміти, як різні події відбувалися водночас або впливали одна на одну.

Групування елементів показує зв'язки між подіями. Усе це допомагає краще орієнтуватися в історичних процесах і бачити їхню структуру. Безумовно, інтерактивність є ще однією перевагою таймлайнів, дозволяє наближати окремі періоди, переходити до деталей чи переглядати пов'язані джерела.

Інтеграція мультимедіа, як-от текст, фото, відео, аудіо та мапи, утримує увагу користувачів і сприяє кращій засвоюваності матеріалу. Поєднання описів із візуальними й аудіоелементами допомагає запам'ятовувати інформацію. Це додає емоційності та глибини, наприклад, через архівні записи чи пояснення істориків. Також це збагачує дослідницький процес, дозволяє візуально підтверджувати історичні факти. Наприклад, включення археологічних знахідок

чи історичних документів у цифровому форматі допомагає верифікувати інформацію та створювати більш переконливі аргументи в наукових працях.

Наступна можливість – порівняння подій, розміщування кількох хронологій паралельно. Наприклад, можна порівняти Голодомор 1932–1933 рр. та Великий китайський голод 1959–1961 рр., щоб виявити паралелі. Відображення обох трагедій на шкалі – можна простежити, як подібні ідеологічні режими в різний час спричиняли масовий голод. Також таймлайни допомагають пов'язувати локальні події із глобальними. Наприклад, незалежність України – не ізольована подія, а частина ширшого процесу розпаду Советського Союзу та глобального переходу до нових геополітичних реалій, показано їхній взаємний вплив.

Завдяки чіткому хронологічному розміщенню подій перед очима в одному місці легше простежити, як одні явища спричиняли інші, виявити причинно-наслідкові зв'язки. Наприклад, таймлайн промислової революції може показати, як винаходи (паровий двигун) привели до урбанізації і соціальних змін. Це сприяє глибшому розумінню історичних процесів і їхньої складності.

Також дослідники можуть створювати таймлайни під конкретні теми. Наприклад, історик мистецтва може скласти хронологію розвитку Ренесансу, додавши ключові твори й біографії художників. А історик визвольного руху може таймлайн життя і здобутки В'ячеслава Чорновола вбудувати в ширший контекст шістдесятників, що легко демонструє взаємозв'язки між локальним і більшим масштабом.

Завдяки привабливому дизайну й доступності цифрові таймлайни залучають широку аудиторію. Наприклад, таймлайн Histography (Histography, <https://histography.io/>) – це інтерактивна візуалізація всієї відомої історії, починаючи від Великого Вибуху і до сучасності, з інформацією, що оновлюється щодня з Вікіпедії. Кожна важлива подія зображається як чорна крапка на часовій шкалі – можна масштабувати часовий проміжок (від років до мільярдів років), фільтрувати за категоріями (війни, винаходи, політика тощо), натискати на точки, щоб перейти до статей, відео або суміжних фактів із Вікіпедії. Ще одним цікавим прикладом є проєкт “Chronas” (Chronas, <https://chronas>).

org), де таймлайн поєднується з інтерактивною мапою, показуючи зміни імперій і культур протягом 4 000 років. Інший приклад – “The Holocaust Timeline” від United States Holocaust Memorial Museum (United States Holocaust Memorial Museum, <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/timeline/holocaust>), який детально документує події Голокосту з мультимедійним супроводом.

Цифрові таймлайни допомагають не лише фіксувати історію, а й розкривати її динаміку, роблячи минуле більш живим і зрозумілим. Аналіз великих обсягів даних за допомогою цифрових інструментів дозволяє виявляти закономірності, які залишалися непомітними у традиційних дослідженнях.

Проект «Історія України» створений за допомогою сервісу Time.Graphics. Цифрова історія потребує інструментів для візуалізації хронологічних подій, що допомагають структурувати й аналізувати складні історичні дані. Даний проєкт створений за допомогою Time.Graphics. Це онлайн-сервіс для створення інтерактивних хронологій, який поєднує простоту використання із широкими функціональними можливостями. Необхідно більш детально описати можливості цього сервісу.

Інтерфейс користувача дозволяє показати десятки тисяч років, насичених подіями й визначними людьми, загальною картиною на одному екрані монітора або в мобільному телефоні (хоч тут виходить менш інформативно

через невеликий дисплей), а також детально конкретний проміжок часу, за допомогою простого збільшення масштабу натисканням Ctrl і коліщатком мишки (як у Google maps) або просто коліщатком миші стискати/розширювати саму часову лінію.

Групування подій: фільтрація за категоріями чи тегами для аналізу складних історичних періодів.

Імпорт: імпортувати дані з Google Sheet.

Експорт і поширення: експорт у PDF, JPEG, Word, PowerPoint, збереження в Google Drive, Dropbox або вбудовування на сайти через HTML-код.

Режими доступу: публічні, приватні або доступні за посиланням хронології.

Версії: безкоштовна версія (до 18 подій) і преміум-підписка з необмеженою кількістю подій і приватними хронологіями.

ПРОЄКТ – Таймлайн (інтерактивна хронологія) «Історія України» (Time.Graphics, <https://time.graphics/line/739104>), створена командою DigitalHistoryUA, охоплює розвиток України від найдавніших археологічних знахідок до сьогодення.

Як впливає із проєкту, основою дослідження є люди, які народились або мали коріння, жили протягом багатьох тисячоліть або живуть зараз на історичних місцях проживання українців, зокрема й передусім у межах загальновизнаних кордонів незалежної України 1991 р. Їхній розвиток і численні досягнення на

Рис. 1. Загальний вигляд таймлайну «Історія України»

місцевому та світовому рівнях, а також процес боротьби та формування незалежної, самостійної, суверенної держави.

Проект спрямований на вивчення історії України для формування світогляду громадян. У результаті проведення аналізу історії подій можна досить легко скласти враження про походження та прагнення українського народу, визначити ключові постаті, які вплинули на перебіг історії. Чітко визначити історичних ворогів, їхні мотиви та методи агресії, проаналізувати помилки минулого для запобігання таким у майбутньому.

Проект включає приблизно 1 000 одиниць контенту: події, визначні особистості, держави та періоди, що сформували українську націю.

Розглянемо структуру проекту:

1. Хронологічний розподіл

Найдавніша історія (XXI ст. до н. е. – V ст. до н. е.)

Давня історія (V ст. до н. е. – IX ст.).

Русь – Велике князівство Литовське і Руське (IX–XV ст.).

Козацька доба (XV–XVIII ст.).

Відродження нації (XIX–XX ст.).

Боротьба за незалежність, УНР – СРСР (XX ст.).

Сучасна Україна (XX–XXI ст.).

2. Контент

Події, особи (історичні, політичні, наукові, культурні, спортивні), держави, періоди. Кожен

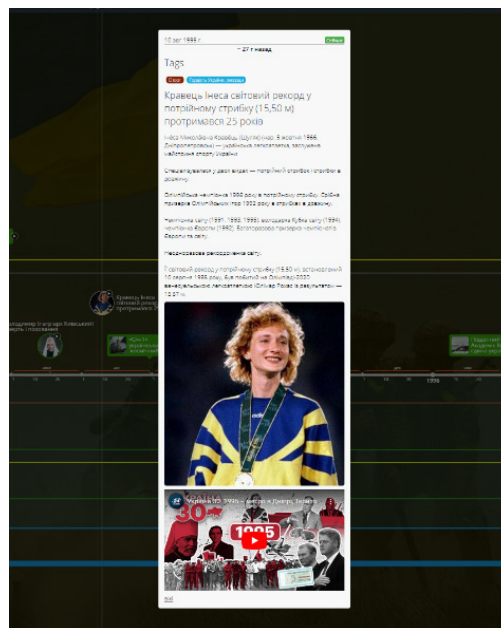

Рис. 3. Вигляд детальної інформації одного елемента

елемент включає заголовок, опис, дату/період, тег, зображення, відео з українського й англійського YouTube, посилання на українську Вікіпедію, а також можливість додавання міток на мапі чи документів.

3. Теги (фільтри), за допомогою яких легко виділити осіб і події теми, яка цікавить

Світовий контекст: World History, держава, державний діяч.

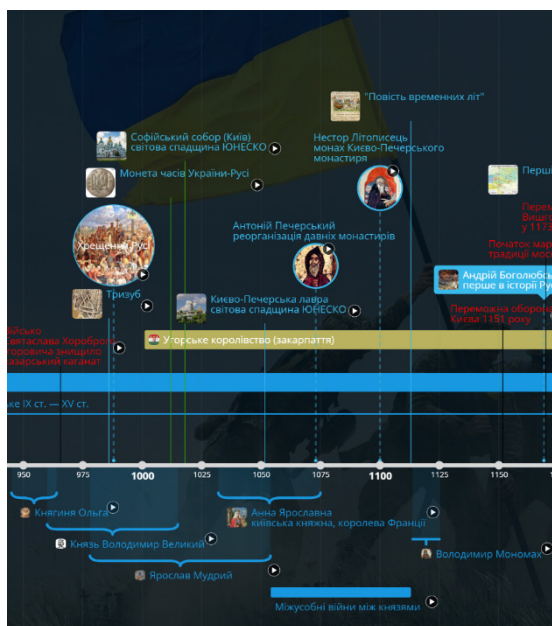

Рис. 2. Фрагмент таймлайну у зручному масштабі для ознайомлення

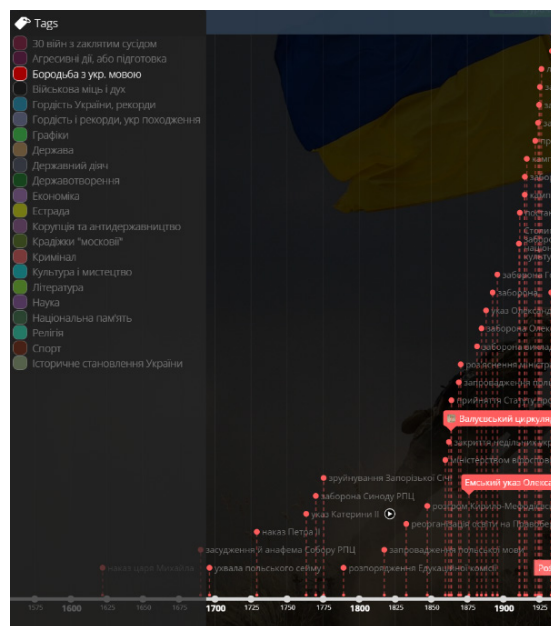

Рис. 4. Вигляд за вибору тегу (фільтру) «Боротьба з мовою»

Вороже ставлення північного сусіда: війни, агресивні дії, крадіжки культури.

Пам'ять і гордість: державотворення, національна пам'ять, рекорди, військова міць.

Внутрішній позитивний контекст: культура, наука, спорт, література.

Внутрішній негативний контекст: корупція, кримінал.

Способи застосування. Після проведеного аналізу даного проекту бачу широке поле його можливого застосування. По-перше, популяризація історії. На даному етапі він слугує джерелом масштабного й досить детально проробленого науково-популярного інформаційного продукту. Таймлайн (хронологія) «Історія України» створено як публічний ресурс, що робить її доступною для широкої аудиторії. Завдяки інтеграції із соціальними мережами, як-от Facebook (<https://www.facebook.com/DigitalHistoryUA>), (DigitalHistoryUA, <https://www.facebook.com/DigitalHistoryUA>), таймлайн може використовуватися для популяризації української історії серед громадськості. Наприклад, громадські організації чи музеї можуть вбудовувати хронологію на свої вебсайти для залучення відвідувачів. Таймлайн сприяє збереженню та популяризації української культурної спадщини, висвітлює внесок видатних діячів у мистецтво, науку та спорт. Це може бути використано для створення інтерактивних виставок чи освітніх програм у культурних центрах.

По-друге, у контексті сучасних викликів, як-от війна та дезінформація, хронологія допомагає зміцнити національну свідомість. Вона надає об'єктивну картину розвитку української нації, згідно з українськими ресурсами, що може бути використано для протидії історичним фальсифікаціям.

Завдяки загальній картині подій хронологія допомагає боротися з дезінформацією. Усе зрозуміло, коли бачиш повну послідовність подій – маніпулювати окремими фактами стає складніше. Користувачі можуть самостійно аналізувати події та звертатися до джерел, які до них прикріплені. Повна картина протистоять викривленим наративам, адже факти видно в їхньому реальному контексті, це підвищує стійкість до пропаганди, адже користувач сам може дійти висновків.

По-третє, таймлайн може бути корисний у дослідницькій діяльності. Він дозволяє

аналізувати історичні процеси в Україні через чітке відображення подій у хронологічному порядку, тим самим полегшити роботу з великим об'ємом інформації в контексті консолідації і структурування. Завдяки можливості групувати події за категоріями (наприклад, політичні реформи, війни, культурні досягненням) дослідники можуть виявляти взаємозв'язки між подіями, що сприяє глибшому розумінню історичного контексту. Наприклад, таймлайн може показати, як козацькі повстання XVII ст. вплинули на подальший розвиток української державності. Також для досліджень буде корисна можливість міждисциплінарної та групової роботи.

По-четверте, це застосування в освітній сфері викладачами та студентами.

Уважаю даний проєкт цінним ресурсом, який може використовуватись у школах і університетах викладачами, студентами й учнями. Для викладачів сервіс може бути корисним для створення домашніх завдань або відстеження прогресу студентів зі створення хронологій ключових історичних подій, відображення біографій історичних постатей з акцентом на їхній внесок, аналізу соціально-економічних процесів через інтеграцію статистичних даних або створення інтерактивних презентацій для залучення студентів до вивчення історії. Завдяки доступності платформи та можливості інтеграції з іншими цифровими інструментами, як-от Google Spreadsheets чи карти, учителі можуть адаптувати контент до потреб учнів, що узгоджується із принципами Нової української школи (НУШ).

Студенти й учні, у свою чергу, можуть створювати хронології для візуалізації та аналізу складних історичних подій і періодів, що сприяє розвитку навичок критичного мислення та структурування інформації.

Time.Graphics дозволяє поєднувати історичні дані з іншими дисциплінами, як-от соціологія, економіка чи культурологія. Наприклад, дослідники можуть створювати хронології, які порівнюють політичні події з економічними показниками або культурними рухами, за допомогою інтеграції статистичних даних. Це сприяє глибшому розумінню взаємозв'язків між різними аспектами історичного розвитку.

Сайт пропонує освітні знижки до 90%, що робить преміум-версію доступною для шкіл

і університетів. Викладачі можуть створювати класи, керувати студентськими акаунтами та задавати домашні завдання за допомогою таймлайну як основи для навчальних проєктів.

Також вважаю важливою інтеграцію проєкту «Історія України» у процесі цифровізації освіти в Україні, який активно просуває міністр цифрової трансформації Михайло Федоров, це відіграє важливу роль у модернізації навчального процесу. Цей проєкт може ідеально вписатися у стратегію цифровізації освіти, яку реалізує Міністерство цифрової трансформації через ініціативи, як-от «Дія.Освіта», та декларацій щодо створення сучасної, технологічно орієнтованої освіти, доступної онлайн для всіх учнів, незалежно від їхнього місця проживання. Інтерактивність платформи та взаємодія з медіаконтентом сприяють кращому засвоєнню матеріалу й розвитку цифрових компетенцій.

Окрім того, можемо відмітити, що проєкт «Історія України» може мати суттєвий вплив на національну ідентичність і патріотичне виховання, що є важливим у контексті поточних викликів, зокрема війни з Росією.

Виклики. Цифрова історія загалом і даний проєкт зокрема стикаються з низкою викликів. Першим можна відзначити відсутність стандартів. Презентація історії в цифровому форматі ще не має усталених правил, що може ускладнювати її сприйняття та оцінку. Друге – це те, що безкоштовна версія обмежує кількість подій (до 18) і не дозволяє створювати приватні хронології, що може бути проблематичним для дослідників, які працюють із конфіденційними даними. Довготривале збереження форматів і метаданих (Sternfeld, 2011). Етичні дилеми: баланс між популяризацією та спрощенням складних історичних тем; приватність (особливо для сучасної історії). Загалом забезпечення якості цифрових даних через рецензування, збереження цифрових матеріалів і підтримка відкритого доступу є ключовими проблемами, оскільки історичні джерела стають цифровими (наприклад, електронні листи, PDF-файли, цифрове відео), потрібні нові інструменти та техніки, що потребує міждисциплінарної співпраці із програмістами, дизайнерами та видавцями.

Перспективи вдосконалення. Майбутнє цифрової історії, імовірно, буде пов'язане з більш обчислювальними й алгоритмічними

підходами, які інтегруватимуть навчання, дослідження та громадський резонанс. Наприклад, використання великих даних, 3D-моделювання, аналіз мереж і текстового майнінгу можуть відкрити нові способи інтерпретації історичного матеріалу. Однак це також потребує розвитку нових методологій критики джерел, оскільки цифрові джерела часто є маніпулятивними або перекодованими версіями оригіналів (Sternfeld, 2011).

Що стосується детально розглянутого у статті проєкту, у контексті його розвитку, хочеться виділити таке. Варто попрацювати у сфері додавання контенту в періодах, яких ще не додано / відредагувати існуючий контент, в основному вставити точні дати / додати одиниці контенту в існуючі періоди для більшої деталізації. Замінити дані з Вікіпедії на академічну/наукову інформацію до кожної одиниці контенту. Створити повну Excel-базу даних усього контенту. Перекласти англійською мовою і створити копію для англійської аудиторії. Убачаючи небезпеку в можливому зникненні сервісу, на якому все побудовано, гарною ідеєю було б створення українського аналога Time.Graphics.

Розмірковуючи ще масштабніше, виглядає за необхідне створення українського інтерактивного інтернет-проєкту на основі мапи, де можна консолідувати всю наявну інформацію з інших проєктів з додаванням технології таймлайну. Як результат, створення великого українського порталу (інтернет-проєкту) з інтерактивною історією України, у який увійдуть, як складники, два попередні проєкти, а також де можна буде більш детально ознайомитись з контекстом часу, персоналіями, подіями, артефактами, віртуальними музеями. Створити мобільний застосунок.

Висновки. Цифрова історія, зокрема інтерактивні таймлайни, відкриває нові горизонти для репрезентації історичного матеріалу, роблячи його доступним, інтерактивним і цілісним. Проєкт «Історія України» на платформі Time.Graphics є прикладом того, як цифрові інструменти можуть структурувати складні історичні дані, сприяти популяризації історії, протидії дезінформації, науковим дослідженням і освіті. Завдяки візуалізації хронології, інтеграції мультимедіа й інтерактивності таймлайни допомагають глибше

зрозуміти історичні процеси та їхній зв'язок із сучасністю. Проєкт має значний потенціал для формування національної свідомості та патріотичного виховання, особливо в умовах війни й інформаційних викликів. Однак для повноцінного розвитку необхідні вдосконалення контенту, переклад англійською мовою, створення власного українського сервісу й упровадження в масштабний інтерактивний портал. Цифрова історія потребує міждисциплінарної

співпраці для подолання викликів, як-от стандартизація, збереження даних і етичні питання. У майбутньому поєднання великих даних, 3D-моделювання та аналізу мереж може ще більше розширити можливості цифрової історії, сприятиме глибшому розумінню минулого та його впливу на сучасність. Проєкт «Історія України» є важливим кроком до цифровізації історичної науки та зміцнення національної ідентичності.

Список використаних джерел:

- Мапа генеалогії Русі (n.d.). URL: <https://maps-huri-ws.net/rusgen>
- Місця масового поховання жертв Голодомору-геноциду [Map of mass burial sites of Holodomor-genocide victims]. (n.d.). National Museum of the Holodomor-Genocide. URL: <https://map.memorialholodomor.org.ua/map/>
- Золотий вік Київської Русі. (n.d.). URL: <https://prod-mapa.drupal.org/sites.harvard.edu/golden-age-kyivan-rus>
- Anne Frank House. (n.d.). Anne Frank House. URL: <https://www.annefrank.org/en/>
- Brennan, S. A. (2018). *Digital history*. University of Michigan Press.
- Chronas. (n.d.). Interactive historical map and timeline. URL: <https://chronas.org/>
- DeCoito, I., Vacca, S. (2020). The case for digital timelines in teaching and teacher education.
- Deepstatemap. (n.d.). Map of the war in Ukraine. URL: <https://deepstatemap.live/>
- DigitalHistoryUA. (n.d.). Facebook page. URL: <https://www.facebook.com/DigitalHistoryUA>
- Evans, R., Bradley, S. (2019). Time travelling with timelines: Web apps for storytelling in libraries. *Computers in Libraries*, 39 (6), 17–21. URL: https://digitalcommons.law.uga.edu/law_lib_artchop/43
- Google Arts & Culture. (n.d.). Virtual exhibitions. URL: <https://artsandculture.google.com/>
- Histography. (n.d.). URL: <https://histography.io/>
- HistoryPin. (n.d.). Digital archive platform. URL: <https://www.historypin.org/>
- O'Neill, M. K. (2015). Old stories and new visualizations: Digital timelines as public history projects.
- Sternfeld, J. (2011). Archival theory and digital historiography: Selection, search, and metadata as archival processes for assessing historical contextualization. *The American Archivist*, 74 (2), 544–575.
- The 1619 Project. (n.d.). *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/interactive/2019/08/14/magazine/1619-america-slavery.html>
- The British Museum. (n.d.). URL: <https://www.britishmuseum.org>
- Time.Graphics. (n.d.). Interactive timeline: History of Ukraine. Created by DigitalHistoryUA. URL: <https://time.graphics/line/739104>
- United States Holocaust Memorial Museum. (n.d.). The Holocaust timeline. URL: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/timeline/holocaust>
- Vivek, A. B. (2019). *Digital history*. University of Calicut.

References:

- Mapa henealohii Rusi [Rus' Genealogy Web Map]. (n.d.). Retrieved from: <https://maps-huri-ws.net/rusgen>
- Mistsia masovoho pokhovannia zhertv Holodomoru-henotsydu [Map of mass burial sites of Holodomor-genocide victims]. (n.d.). National Museum of the Holodomor-Genocide. Retrieved from: <https://map.memorialholodomor.org.ua/map/>
- Zoloty vik Kyivskoi Rusi [The Golden Age of Kyivan Rus']. (n.d.). Retrieved from: <https://prod-mapa.drupal.org/sites.harvard.edu/golden-age-kyivan-rus>
- Anne Frank House. (n.d.). Anne Frank House. Retrieved from: <https://www.annefrank.org/en/>
- Brennan, S. A. (2018). *Digital history*. University of Michigan Press.
- Chronas. (n.d.). Interactive historical map and timeline. Retrieved from: <https://chronas.org/>
- DeCoito, I., & Vacca, S. (2020). The case for digital timelines in teaching and teacher education.
- Deepstatemap. (n.d.). Map of the war in Ukraine. Retrieved from: <https://deepstatemap.live/>
- DigitalHistoryUA. (n.d.). Facebook page. Retrieved from: <https://www.facebook.com/DigitalHistoryUA>
- Evans, R., & Bradley, S. (2019). Time travelling with timelines: Web apps for storytelling in libraries. *Computers in Libraries*, 39 (6), 17–21. Retrieved from: https://digitalcommons.law.uga.edu/law_lib_artchop/43
- Google Arts & Culture. (n.d.). Virtual exhibitions. Retrieved from: <https://artsandculture.google.com/>

Histogramy. (n.d.). Retrieved from: <https://histography.io/>

HistoryPin. (n.d.). Digital archive platform. Retrieved from: <https://www.historypin.org/>

O'Neill, M. K. (2015). Old stories and new visualizations: Digital timelines as public history projects.

Sternfeld, J. (2011). Archival theory and digital historiography: Selection, search, and metadata as archival processes for assessing historical contextualization. *The American Archivist*, 74 (2), 544–575.

The 1619 Project. (n.d.). *The New York Times*. Retrieved from: <https://www.nytimes.com/interactive/2019/08/14/magazine/1619-america-slavery.html>

The British Museum. (n.d.). Retrieved from: <https://www.britishmuseum.org>

Time.Graphics. (n.d.). Interactive timeline: History of Ukraine. Created by DigitalHistoryUA. Retrieved from: <https://time.graphics/line/739104>

United States Holocaust Memorial Museum. (n.d.). The Holocaust timeline. Retrieved from: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/timeline/holocaust>

Vivek, A. B. (2019). *Digital history*. University of Calicut.

Дата надходження статті: 24.07.2025

Дата прийняття статті: 26.08.2025

Опубліковано: 30.09.2025